

A photograph of a meadow with various wildflowers, including white daisies, yellow flowers, and a butterfly. The image is partially obscured by a white overlay on the right side.

Ympäristösopimukset 2023

Seutukunnalliset

Leena Aarikka

Varsinais- Suomen Ely -keskus

Ympäristösopimukset ohjelmakaudella 2023- 2027

- Alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus
  - Haku oli helmikuussa, nykyään yksi vuotinen sopimus
- Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimus (Moma)
- Kosteikkojen hoitosopimus
- Alkuperäislajikkeen ylläpitosopimus

Vanhat vielä voimassa 30.4.2023 jälkeen olevat sopimukset, Moma, kosteikot

- **Tuen hakijalla on mahdollisuus:**
  - 1) mukauttaa eli pitää vanha sopimus voimassa alkuperäisen sopimuskauden loppuun saakka.
    - Sopimuksen lohkoja koskee kuitenkin 2023 alkaen uudet sopimus- ja perustasonehdot
    - Ei mahdollista hakea yksivuotista toimenpidettä
    - Vanha hoitosuunnitelma tulee päivittää
  - 2) Luopua sopimuksesta ilman takaisinperintää ja halutessaan voi hakea uuden kauden sopimusta
- Sopimus-asiakkaille, joilla vuosina 2019-2022 tehty sopimus, on lähetetty sähköinen kirje, johon asiakkaan tulee vastata kirjallisesti 30.4. mennessä sopimuksen jatkon osalta.

Ympäristösopimusten haku 2023

Moma, kosteikkojen hoito

- Sopimus on 5- vuotinen, eikä edellytä ympäristösitoumusta
- Sopimus voidaan tehdä viljelijöille ja rekisteröidyille yhdistyksille, kosteikoissa myös vesioikeudelliset yhteisöt
- Aktiiviviljelijä ehto ei koske ympäristösopimuksia

Ympäristösopimusten haku 2023

Moma, kosteikkojen hoito

- Ympäristösopimusten haku siirtyy Vipu-palveluun, tulee tehdä 15.6 mennessä muiden peltotukien haun yhteydessä.
- Kaikki liitteet hakemukseen myös vipupalvelun kautta
- Kaikki lohkot/ alueet haetaan samaan hoitosopimukseen (pl. mukautettavat) → ilmoitetaan sopimuksessa hoitokokonaisuuksina
  - Momasta ja kosteikosta tehdään oma erillinen sopimus
- Vipussa lohko-kohtaisia ja hoitokokonaisuuskohtaisia kysymyksiä → **Tukiehtoihin ja suunnitelmaan perehdyttävä hyvin, jotta pystyy vastaamaan pakollisiin lohko- / sopimuskohtaisiin kysymyksiin haun yhteydessä**

Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimus

- Sopimusaluetta tulee hoitaa laiduntamalla tai niittämällä/pois korjaamalla niittojäte
  - Pelkästään raivaamalla hoidettuja alueita ei enää ole mahdollista liittää sopimukseen
  - Ympäristösopimusta ei voi tehdä alueista, joissa **on suuri petopaine**, ellei eläinten hyvinvoinnista ole huolehdittu petoaidalla tai muilla järjestelyillä.
    - Laumanvartijakoirat, tehostettu valvonta, sisäänotto yöaikaan, varautuminen laidunnuksen mahdolliseen keskeyttämiseen ja vaihtoehtoiseen hoitoon.
- Hoitosuunnitelmaan tulee kirjata, jos sopimukseen haettavat lohkot ovat suurpetoalueella ja selvitys siitä, millaisilla ennakoivilla toimilla uhkaa pyritään vähentämään.

Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimus

Mitä kuuluu hoitosopimuksen kustannuksiin 600 €/ 460€:

- Laidunnus/niitto ja niittojätteen korjuu
  - Aitojen kunnostus
  - Ylläpitoraivaus ja raivausjätteen korjuu
  - Ylläpitoniitto, ei vaadi niittojätteen korjuuta
  - Vieraslajien poisto (jättiputket ehdollisuuden vaatimuksia)
  - Kirjanpito hoidosta yms.
-
- Toimenpiteiden on perustuttava hyväksyttävään hoitosuunnitelmaan

Yksivuotiset kunnostustoimenpiteet, Moma

- Mahdollista hakea erikseen rahoitettavaa, lohkokohtaista kunnostustoimenpidettä.
  - **Kunnostusraivaus 450€**, mikäli raivaustarve ei johdu aiempien sopimuskausien hoitovelvoitteiden laiminlyömisestä
  - **Aitaaminen 1500€**(myös vanhat sopimusalueet)
  - **Petoaitaus 2400€**
- Toimenpiteistä maksetaan samalle kasvulohkolle vain kerran sopimuskauden aikana
- Yksivuotiset toimenpiteet tulee sisällyttää hoitosuunnitelmaan → Toimenpide ilmoitetaan kasvulohkotasolla tukihaun yhteydessä Vipu-palvelun kautta sinä vuonna, kun se on tarkoitus toteuttaa
- **Toimenpide tulee toteuttaa kyseisen vuoden loppuun mennessä**

Yksivuotiset kunnostustoimenpiteet/ petoaita

- Petoaita -toimenpiteen voi lisätä hoitosuunnitelmaan sopimuskauden aikana (ELY hyväksyy), -> ilmoitetaan ko. lohkolle Vipussa sinä vuonna, kun aikoo toimenpiteen toteuttaa.
- Valmistuminen pystyttävä todentamaan ennen korvauksen maksua
- [linkki: luonnonvarakeskus /suurpedot](https://www.luonnonvarakeskus.fi/suurpedot)

Perinnebiotooppien arvoluokat/ korkeampi tukitaso

Vipuun tulossa karttataso koskien perinnebiotooppilohkojen arvoluokitusta

- Tason tiedot perustuvat vuonna 2016 – 2022 tehtyihin inventointeihin

Tasot:

- A) Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kohde → korkeampi tukitaso
- B) Paikallisesti arvokas kohde → alempi tukitaso
- C) Kohteet, joiden inventointitieto on vanhempi tai joita ei ole inventoitu lainkaan

Perinnebiotooppien arvoluokat/ korkeampi tukitaso

- Mikäli kohde mielestäsi on aikaisemmin inventoitu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaaksi → tulee Ely-keskuksesta pyytää lausunto lohkojen arvoluokista ennen hakemuksen jättämistä → liitetään tukihaussa hakemuksen liitteeksi
  - **Lähetä lausuntopyyntö sopimuskäsittelijälle → käsittelijä siirtää pyynnön Y-vastuualueelle → Y:ltä tulee lausunto asiakkaalle → liitä hakemukseen**

Ympäristösopimusten tukitasot

- Moma hoito (valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut perinnebiotoopit) 610€/ha
- Moma hoito (muut sopimuskohteet) 460€/ha
- Kosteikon hoito 500€/ha
- **Yksivuotiset toimenpiteet:**
- Raivaaminen 450€/ha
- Aitaaminen 1500€/ha
- Petoaita 2400€/ha

Hallinnollinen valvonta eli maastokatselmus

- Kaikille sopimukseen haetuille lohkoille tehdään hallinnon toimesta maastokatselmus vuosina -23 ja -24:
  - Koskee myös aikaisemmin sopimuksissa olleita lohkoja
  - Arvioidaan lohkon sopimuskelpoisuus
  - Aikaisempi hoidon taso-> onko ollut riittävää, tuleeko suunnitelmaa muuttaa tai siihen lisätä toimenpiteitä (esim. raivausta)
  - Lohkojen pinta-alojen oikeellisuus, tarvittaessa mitataan
  - Pysyvien nurmien ehdot mm. puustoisuus, nurmi- ja heinäkasvien osuus yms.
  - Yksivuotiset kunnostustoimenpiteet

Hallinnollinen valvonta

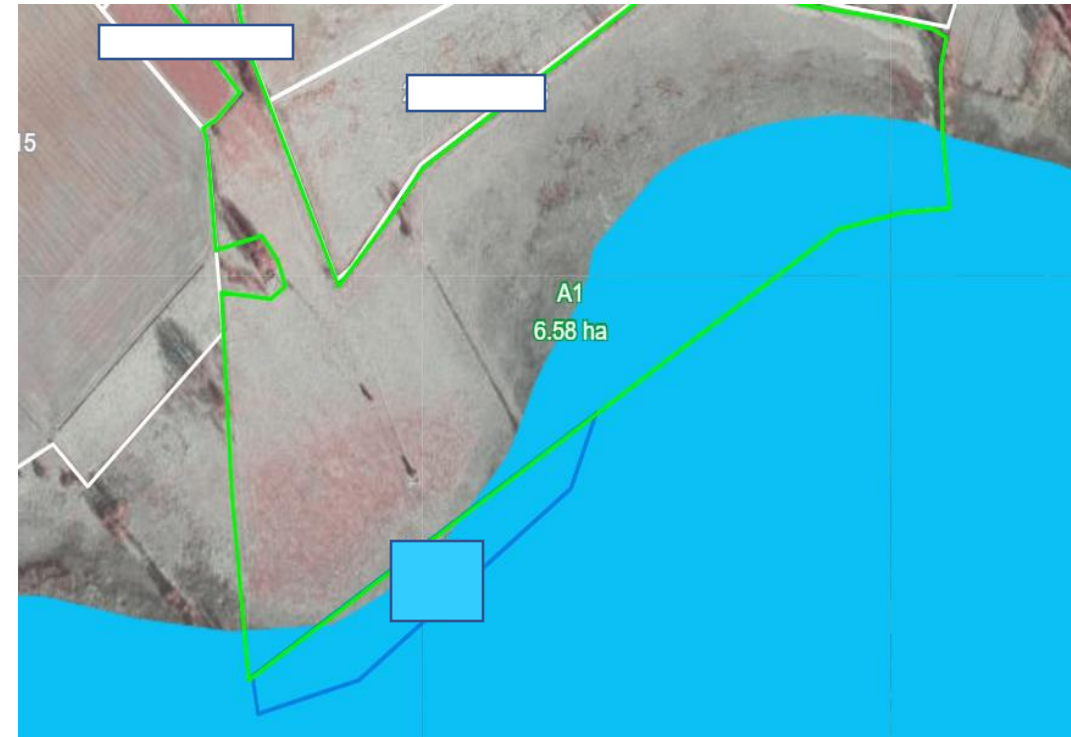
- Hyväksi luetaan vuosina 2020- 2022 käydyt maastot ja valvonnat
- Sopimukset, joiden maasto jää vuoteen-24 → päätös tehdään ja maksetaan tänä vuonna hakemuksen mukaisena ja oikaistaan aikanaan maastokäynnin jälkeen.
- Varsinais-Suomessa muutama tila jo käyty kaudella 2022 suuren sopimusmäärän ja aikataulupaineen vuoksi

Sopimukseen soveltuvat alat:

- Sopimusalueen rajauksiin / hyväksyttävyyteen tullut tälle ohjelmakaudelle vaatavuutta:
- Esim. Metsälaidun, oltava pääasiassa:
  - puusto koostuu eri ikäisistä lehti- tai havupuista ja laho- ja kolopuita on enemmän kuin talousmetsässä yleensä
  - on valoisia aukkoja, joissa kasvaa niittykasveja
  - esiintyy ruohoja ja heiniä enemmän kuin vastaavalla metsätyypillä yleensä
- Ei käy:
  - metsät, joissa on yksipuolinen lajistojen ja ikärakenne.
  - metsät, joiden kenttäkerros koostuu valtaosin varvuista jne.
- Tukikelvoton ala, joka on kooltaan yli 100m² --> alat, joita ei voi tai hyödy laidunnuksesta

Sopimukseen soveltuvat alat:

- Vesistön puoleisen lohkorajan määrittämisessä käytettävä apuna merialueet tai Vipu-vesistöt karttatasoa. Tasot löytyvät Vipusta
- Lohkoa saa toki hoitaa ja toivottavaakin laajemmaltakin alalta, mutta siitä ei makseta.
- Merialuetason käytölle voi tulla vielä muutoksia!!!

Perustulotuki ja Luonnonhaittakorvaus

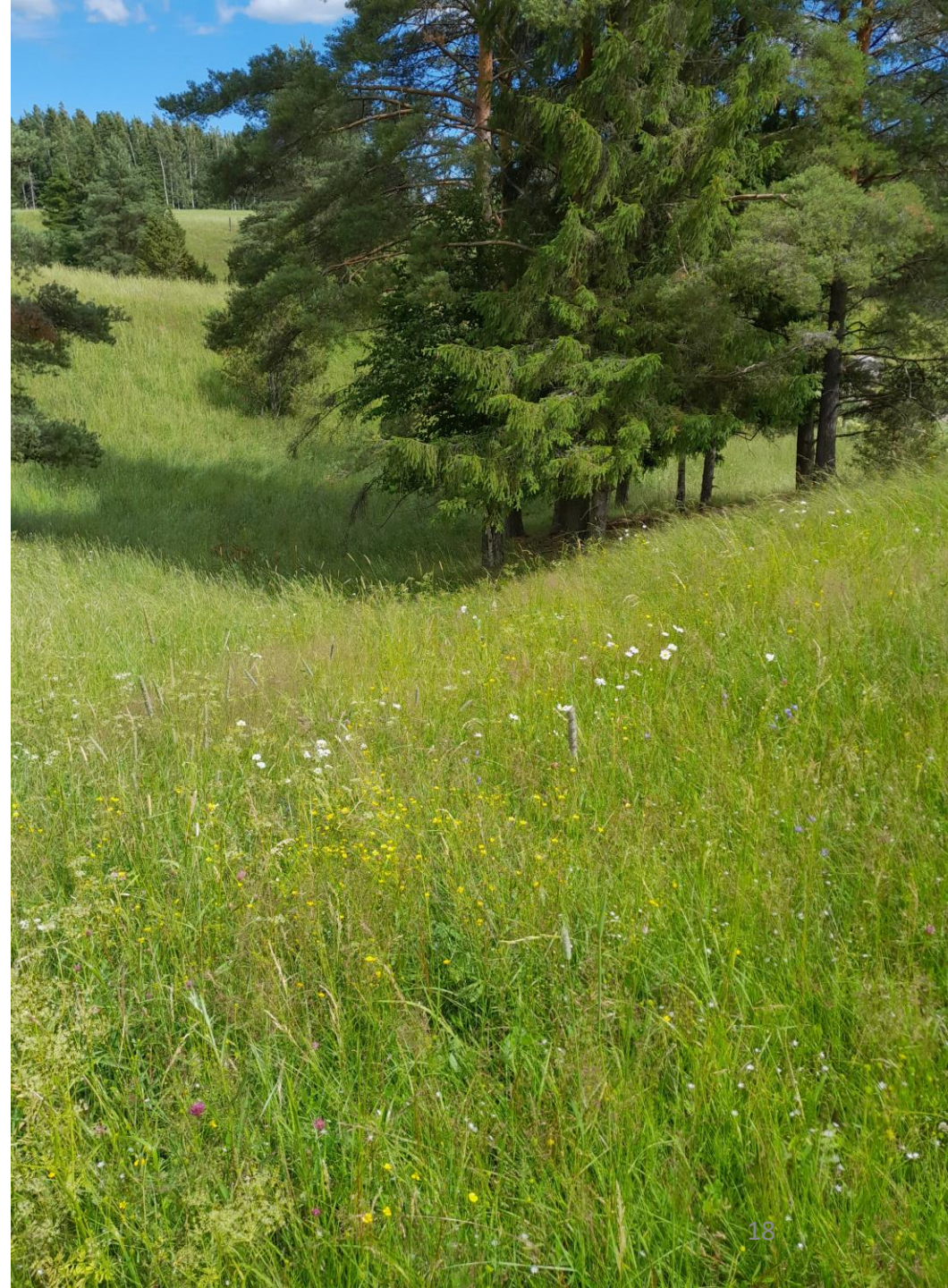
- Avoimille alueille, kuten niityille, on mahdollista saada päättyvän ohjelmakauden tapaan Perustulotukea (Eu:n suora tuki). Myös Lhk:ta maksetaan lohkoille, joille on aikanaan korvauskelpoisuus vahvistettu (v. 2015)
  - Edellyttää pysyvän nurmen ehtojen täyttymistä
    - Lohkolla saa kasvaa puita enintään 50 puuta/ ha
    - Tulee sijaita lohkolla hajanaisesti.
    - Puuksi luokitellaan vähintään neljä metriä korkea, yksi- tai monirunkoinen puuvartinen kasvi tai latvuksellinen puumainen pensas sekä
    - Alle neljä metriä korkea kataja

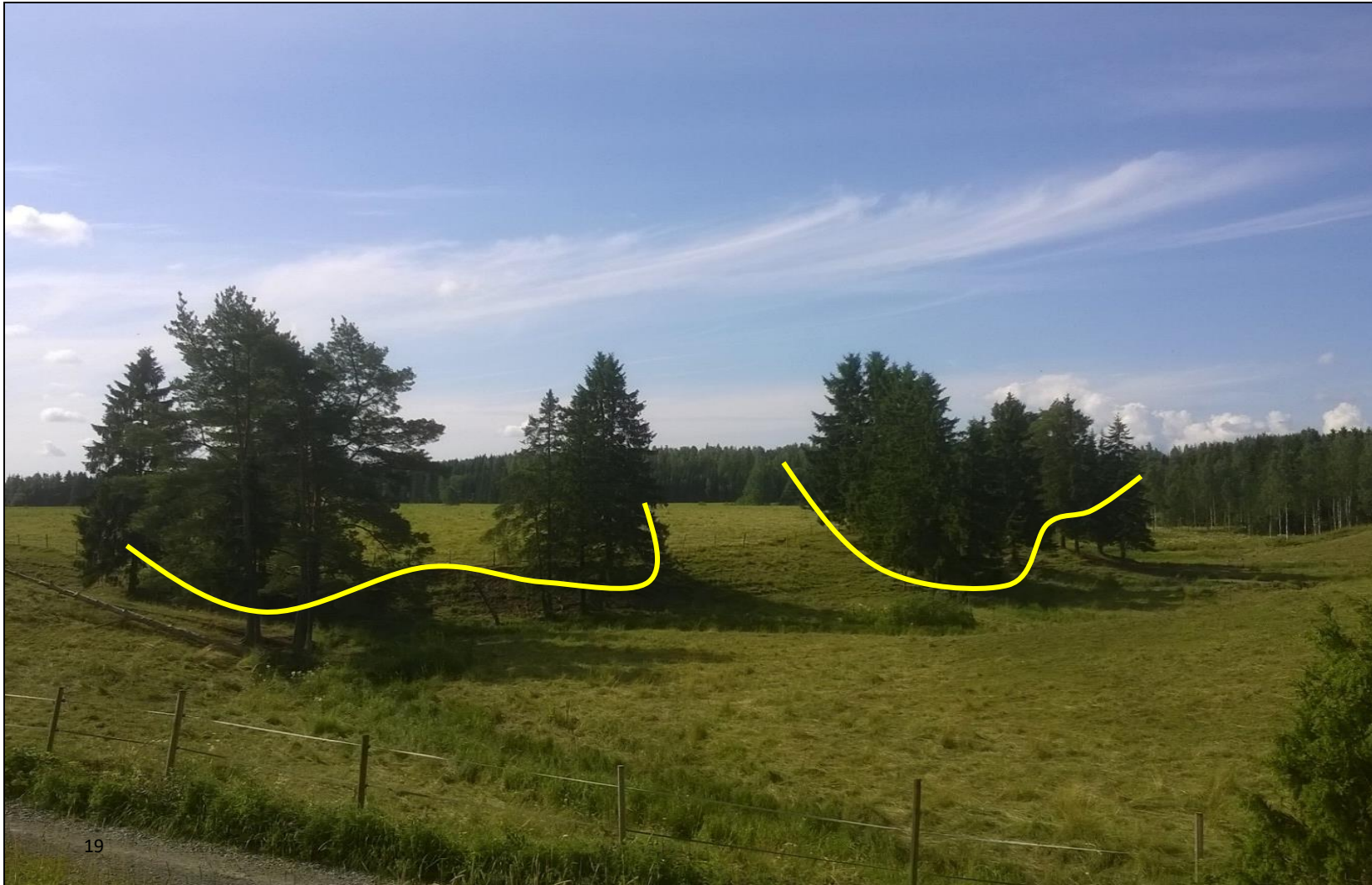
Kuva: Liina Salonen

Perustulotuki ja Luonnonhaittakorvaus

- Alaa, jolla on heinä- tai nurmikasveja yli 50 % kasvulohkon alasta
- Lehtipensaita ja lehtipuiden taimia voi olla hajanaisesti yksittäin tai pieninä ryhminä. Lehtipuiden taimia saa olla mukana 50 % alasta
- Siirtolohkareet ja suuret kivet, jotka näkyvät ilmakuvasta, on rajattava pois.

Perustulotuki ja Luonnonhaittakorvaus

Lohkolla puuryhmiä,
jotka eivät täytä
pysyvän nurmen
ehtoja.
Tulee rajata erilliseksi
peruslohkoksi

Sopimuslohkojen ilmoittaminen

Uudet nimet tukihaussa sopimuslohkoille

Kosteikkojen hoitosopimus

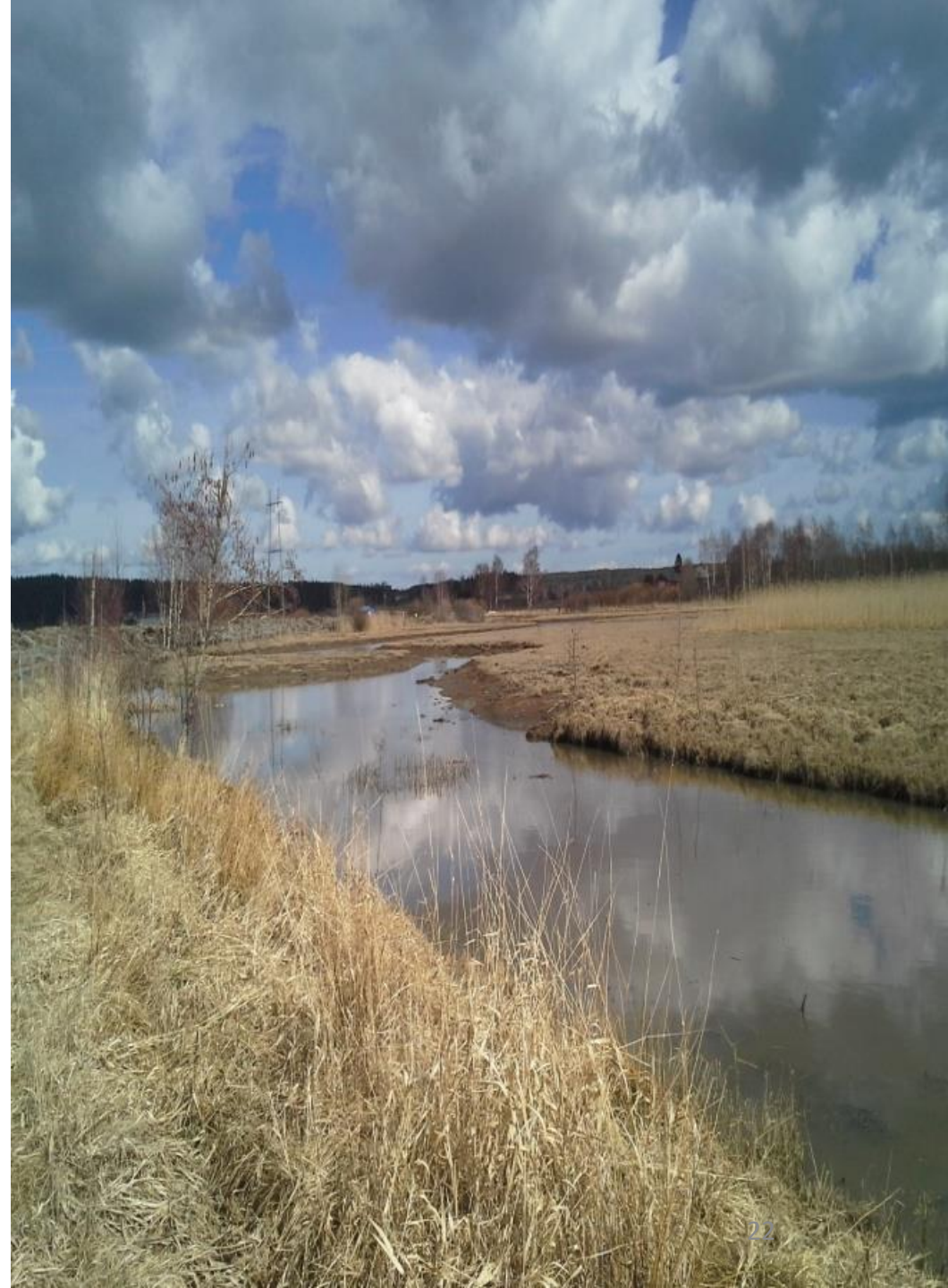
- Sopimuksen tavoitteena on edistää vesiensuojelua, luonnon monimuotoisuutta tai kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä

Sopimukseen hyväksyttävät:

- Vesiensuojelulliset kosteikat ja pienten kosteikkojen ketjut tulva-alueineen
- Monimuotoisuuskosteikat mm. riistakosteikat
- Luonnonmukaistetut uomat
- Kaksitasouomat
- Tulvatasanne tai tulvapelto sekä hoidon kannalta riittävät suoja-alueet
- (Suon kaltaiseksi alueeksi muutettu turvapelto jos perustettu ei-tuotannollisen investoinnin tuella)

Kosteikkojen hoitosopimus

- Sopimukseen ei hyväksytä mm.
  - Kastelualtaita, joilla ei ole vesiensuojelullista tai monimuotoisuusarvoja
- Alueita, joiden valumavesien aiheuttama kuormitus on pääasiassa muualta kuin maataloudesta → ei koske kuitenkaan suonkaltaiseksi muutettuja turvepeltoja

Kosteikkojen hoito/-suunnitelma

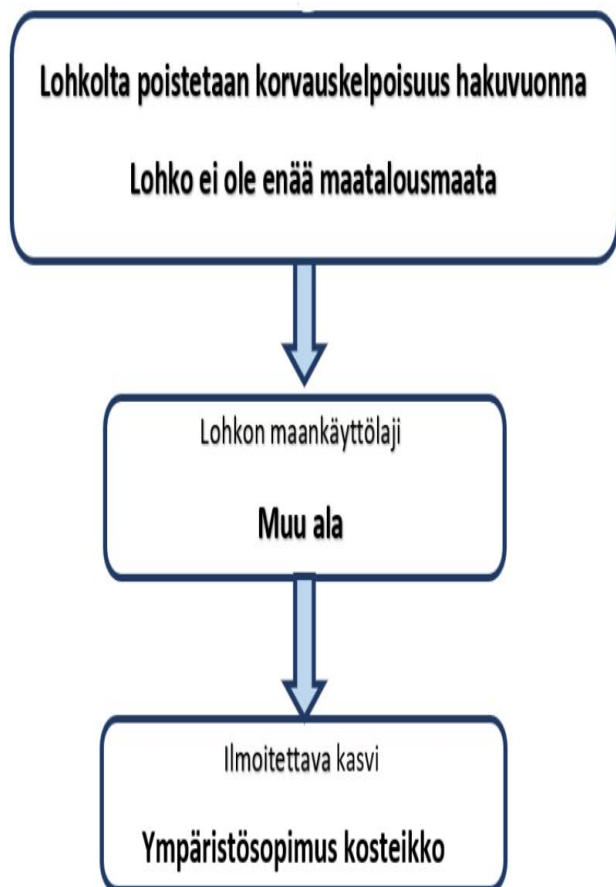
- Hoitosuunnitelmassa on yksilöitävä **kosteikon hoidon päätavoite** → mitä voidaan parhaiten edistää huomioiden kohteen sijainti, laajuus ja laatu.
- 1) Maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämistä mm
    - Kosteikko
    - Kosteikkoketjut
  - 2) Hillitsee ilmaston muutosta
    - kosteikoksi muutettu turvepelto
    - Tulvapelot jne.
  - 3) Parantaa luonnoltaan yksipuolisen maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuutta tai edistää riista-kala- tai raputaloutta
    - Riistakosteikot
    - monimuotoisuuskosteikot

Kosteikon hoitosopimukseen hyväksyttävät alat

- On perustettu Ei- tuotannollisella investoinnilla tai muulla rahoituksella ja täyttää uuden kauden ei- tuotannollisen investoinnin mukaiset ehdot
- On ollut edellisen ohjelmakauden mukaisessa kosteikon hoitosopimuksessa
- On ollut ohjelmakauden 2007-2013 mukaisessa erityistukisopimuksessa monivaikutteisen kosteikon hoidosta
- Pieni kosteikko tai tulvapelto, jolla on ollut voimassa ohjelmakauden 2007-2013 mukainen erityistukisopimus luonnon monimuotoisuuden ja maiseman edistämisestä

Sopimuslohkojen ilmoittaminen

Ei- tuotannolliset investoinnit

- Investointiin tullut vahvemmin eri painotuksia → edistää vesiensuojelua, parantaa luonnon monimuotoisuutta ja torjua ilmastonmuutosta
- Tällä ohjelmakaudella mahdollista:
  - Perustaa vesiensuojelullinen kosteikko tai kosteikkoketjuja
    - Kosteikon pinta-alan, tulva-alueet mukaan lukien on oltava vähintään 1% yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta
    - Valuma-alueesta oltava peltoa yli 10 %
  - Monimuotoisuuskosteikko
    - Valuma-alueella voi olla peltoa alle 10%

Ei- tuotannolliset investoinnit

- Turvepeltojen muuttaminen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi
- Kaksitasouomien, tulvatasanteiden perustaminen ja uoman luonnontilan parantaminen
  - Edellä mainituilla valuma-alueesta peltoa voi olla alle 10%

Ei- tuotannolliset investoinnit

- Tukea voivat hakea; viljelijät, rekisteröidyt yhdistykset ja vesioikeudelliset yhteisöt
- **Tukitasot:**
  - Kosteikko yli 0,5 ha -> 12 000€/ha ja kosteikko 0,3 – 0,5 ha -> 4 100 €/kohde
  - Uoman luonnontilan parantaminen ja kaksitasouomat 21€/m
  - Edellyttää hyvää suunnitelmaa ja kustannuslaskelmaa
- Haku Hyrrä- järjestelmän kautta, haku päättyy kesäkuussa 15.6
???

Ympäristösopimusten haku 2023

Moma, kosteikkojen hoito

- Kaikille sopimusasiakkaille lähetetään linkki → [Elyn ympäristösopimuskansio](#) → josta löytyy tietopaketti sopimusten hausta, uusista ehdoista, hoitosuunnitelmapohjat jne.
- Sopimuksista on vielä erillinen Elyn järjestämä webinaari **12.4. klo 18:00**
→ kaikille, joilla sopimus tulee kutsu s-postiin ja linkki Webropol - ilmoittautumiseen. Lähetetään myös neuvonnalle.

QR- koodi Elyn-
ympäristösopimuskansioon

Yhteystiedot:

- **Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman - ja Kosteikkojen hoitosopimus:**

Kati Pakarinen	0295 022 639
Elisa Nurmio	0295 022 630
Mia Forssell	0295 022 058
Leena Aarikka	0295 022 539

- **Alkuperäisrotutrotujen kasvattaminen:**

Hanna-Leena Järvinen	0295 022 577
Elisa Nurmio	0295 022 630

- **Ei- tuotannolliset investoinnit**

Leena Aarikka	0295 022 539
---------------	--------------

sähköposti: ymparistosopimus.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

tai etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi